

บทที่ 1

บทนำ

การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์ศิลปะประดิษฐ์และของที่ระลึกดอกไม้ใบยางพารา ตำบลวังชมภู อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ศิลปะประดิษฐ์และของที่ระลึกดอกไม้ใบยางพารา ตำบลวังชมภู ให้กลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ศิลปะประดิษฐ์และของที่ระลึกดอกไม้ใบยางพารามีความรู้ความเข้าใจการพัฒนา รูปแบบผลิตภัณฑ์ และกระบวนการผลิตศิลปะประดิษฐ์และของที่ระลึกดอกไม้ใบยางพารา ที่สามารถบริหารจัดการได้

1. ความสำคัญและที่มาของการวิจัย

รัฐบาลภายใต้การนำของ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี (พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร) ได้กำหนดกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจไทย โดยมองภาพรวมอย่างเป็นระบบและมีเป้าหมายที่จะรักษาไว้ ซึ่งการเติบโตของเศรษฐกิจไทยอย่างมีคุณภาพและเสถียรภาพ เน้นความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับฐานรากและสร้างความเชื่อมโยงเศรษฐกิจภายในประเทศกับเศรษฐกิจโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจเสรี โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ เป็นโครงการที่รัฐบาลต้องการสร้างรายได้เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจระดับราก ซึ่งผลการดำเนินงานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 จนถึงปัจจุบัน ได้ก่อให้เกิดรายได้ชุมชนและประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ รวมทั้งเกิดการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ชุมชนอย่างแพร่หลาย โดยคณะกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติ (กอ.นคผ.) ได้กำหนดกรอบแนวคิดในการดำเนินการโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ในเรื่องสินค้า OTOP Product Champion โดยการคัดสรรจากสินค้าสุดยอด ของจังหวัด ภาค และประเทศ รวมทั้งมีการเชื่อมโยงมาตรฐานสินค้าจากระดับภูมิภาคสู่สากล (Local Links – Global Reaches) โดยมีกรอบในการคัดสรรสินค้าสุดยอดของจังหวัด กลุ่มจังหวัด และประเทศ คือ

1. สามารถส่งออกได้ (Exportable) โดยมีความแกร่งของตราสินค้า (Brand Equity)
2. ผลิตอย่างต่อเนื่องและคุณภาพคงเดิม (continuous & Consistent)
3. ความมีมาตรฐาน (Standardization) โดยมีความคุณภาพ (Quality) และสร้างความพึงพอใจแก่ลูกค้า (Satisfaction)
4. มีประวัติและความเป็นมาของผลิตภัณฑ์ (story of Product) (คณะอำนวยการ โครงการ OTOP, 2546 : 1-2, 2547 : 3)

ตามนโยบายการดำเนินการโครงการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ พบว่าเป็นผลิตภัณฑ์ที่ปราณีต สวยงาม มีคุณค่า บ่งบอกถึงเอกลักษณ์ของชิ้นงาน โดยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นพัฒนากันมา ตามอัธยาศัย เวลาต่อมาจึงนำผลิตภัณฑ์มาประยุกต์ให้สอดคล้องเข้ากับผลิตภัณฑ์สมัยนิยม แต่ปัญหาที่เกิดขึ้น คือ ความล่าช้าของการผลิตชิ้นงาน ส่งสินค้า ไม่ทันกำหนด ซึ่งจะแก้ปัญหา และส่งเสริมให้ผลิตภัณฑ์ ออกได้ทันกำหนดเวลาได้ คือ การปรับปรุงในเรื่องเครื่องใช้ เครื่องมือ อุปกรณ์งบประมาณในการลงทุน และ ผู้แนะนำเทคนิคใหม่ในการผลิต จึงจะสามารถแก้ไขพัฒนาให้มีคุณภาพ มีจุดเด่น ได้มาตรฐานจนเป็น สินค้าส่งออกได้ (Exportable) ศิลปะประดิษฐ์และของที่ระลึกจัดเป็นประเภทหนึ่งของผลิตภัณฑ์ที่คัดสรรสุดยอด หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย (OTOP Product Champion) จังหวัดเพชรบูรณ์มีกลุ่มศิลปะประดิษฐ์และของที่ระลึกดอกไม้ใบยางพาราของตำบลวังชมพู อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นผลิตภัณฑ์ที่สะท้อนวิถีชีวิตภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมท้องถิ่น

จากการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในลักษณะการจัดทำประชาคม เพื่อพัฒนาคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์ศิลปะประดิษฐ์และของที่ระลึกดอกไม้ใบยางพารา ของตำบลวังชมพู อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ (อนงค์พรรณ หัตถมาศ : 23 ค.ค. 2547) พบว่า บ้านยาวิเดิมชื่อบ้านยาดี มีประชากรไม่มากนัก มีผู้ใหญ่บ้านคนแรกชื่อ นายเจริญ นิ่มนวล ผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบันชื่อนายสอง สุพรรณพิมพ์ มีประชากรบ้านเรือน 252 ครัวเรือน มีประชากรประมาณ 1,003 คน (<http://www.ThaiTambon.com>) เป็นหมู่บ้านที่รวมกลุ่มกันดี มีความสามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการทำงานร่วมกัน รับผิดชอบร่วมกัน มีการจัดกลุ่มผลิต ดอกไม้ใบยางพาราครั้งแรก 24 คน ปัจจุบันมี 30 คน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ การทำดอกไม้ประดิษฐ์ เย็บผ้าสำเร็จรูปจากโรงงานและการทำจักสาน อาชีพดั้งเดิมที่เอื้อต่อการทำศิลปะประดิษฐ์และของที่ระลึกดอกไม้ใบยางพารา คือ เป็นเกษตรกรกรรมทำนาข้าว ทำสวนต้นหอม ต้นกระเทียม และไร่ข้าวโพด เวลาว่างจากการทำงานหรือว่างงาน จะรับงานทำดอกไม้มาจากตำบลบ้านโคก มาฝึกทำเข้าดอก เข้าช่อพอมีรายได้เสริม จึงคิดว่าดี จึงได้มีการรวมกลุ่มรวมสมาชิกกันขึ้น มีการทำดอกไม้ประดิษฐ์ชนิดแรก คือ ดอกมะลิในวันแม่แห่งชาติ เพื่อจำหน่ายตามโรงเรียนต่าง ๆ ในจังหวัดเพชรบูรณ์และจังหวัดใกล้เคียง ประธานกลุ่ม คือ นางกมลชนก สุกรี ได้หาวิธีการต่าง ๆ ที่จะทำดอกไม้ประดิษฐ์ เพื่อจำหน่ายให้สมาชิกมีรายได้เป็นอาชีพเสริมให้กับตนเอง และครอบครัว การผลิตผลิตภัณฑ์ศิลปะประดิษฐ์ดอกไม้ใบยางพารา ของตำบลวังชมพู มีปัญหา คือ ขาดวิทยากรผู้มีความชำนาญด้านการทำดอกไม้มาให้ความรู้เพิ่มเติม เพื่อพัฒนารูปแบบของศิลปะประดิษฐ์ดอกไม้ใบยางพารา เพื่อให้เป็นสินค้าที่ดี มีมาตรฐาน ไม่มีสถานที่รวมกลุ่มสมาชิกที่เหมาะสม ไม่มีสถานที่จัดเก็บสินค้า ไม่มีผู้เก็บเอกสาร ไม่มีผู้แสดงสินค้า และไม่มีหน่วยงานสนับสนุนด้านเงินทุน และมีความต้องการให้มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์มาช่วยพัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์ศิลปะประดิษฐ์ดอกไม้ใบยางพารา และพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความปราณีต สวยงาม มีคุณค่า มีคุณภาพ มีจุดเด่น ได้มาตรฐานจนเป็นสินค้าส่งออกได้ (Exportable) ซึ่งตรงกับหน้าที่อันหนึ่งของมหาวิทยาลัย

ราชภัฏเพชรบูรณ์ คือ การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมกลุ่มผู้ผลิตในโครงการกลุ่มผู้ผลิตสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ โดยยกระดับให้สูงขึ้น ทั้งทางตรงและทางอ้อมด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาเพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสนับสนุนและการพัฒนาสินค้าผลิตภัณฑ์ ศิลปะประดิษฐ์และของที่ระลึกดอกไม้ใบยางพารา ของตำบลวังชมภู อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ให้เป็นสินค้าที่ระลึก เพื่อการท่องเที่ยวที่สำคัญต่อระบบเศรษฐกิจในการนำรายได้เข้าสู่จังหวัด ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ระยะเวลาทำการวิจัย

ระยะเวลาทำการวิจัย ระหว่างเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2547 ถึง ตุลาคม พ.ศ.2548

3. วัตถุประสงค์ในการทำวิจัย

- 3.1 เพื่อพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ศิลปะประดิษฐ์และของที่ระลึกดอกไม้ใบยางพารา
- 3.2 เพื่อพัฒนากระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์ศิลปะประดิษฐ์และของที่ระลึกดอกไม้ใบยางพารา

4. ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์ศิลปะประดิษฐ์และของที่ระลึกดอกไม้ใบยางพารา ตำบลวังชมภู อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ มีดังนี้

1. ประชากร ได้แก่ กลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ศิลปะประดิษฐ์และของที่ระลึกดอกไม้ใบยางพารา ตำบลวังชมภู อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 30 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ศิลปะประดิษฐ์และของที่ระลึกดอกไม้ใบยางพารา ตำบลวังชมภู อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 25 คน

5. นิยามศัพท์

1. การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การทำวิจัยที่ผู้พัฒนาผลิตภัณฑ์มีการรวมตัวกันจัดทำศิลปะประดิษฐ์และของที่ระลึกดอกไม้ใบยางพารา และมีความต้องการสนใจที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยทุกคนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมคิดร่วมทำภายใต้การสนับสนุนจากผู้รับผิดชอบโครงการของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

2. คุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์ศิลปะประดิษฐ์และของที่ระลึกดอกไม้ใบยางพารา หมายถึง การพัฒนาผลิตภัณฑ์ศิลปะประดิษฐ์และของที่ระลึกดอกไม้ใบยางพารา ของตำบลวังชมภู อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ในด้านรูปแบบและกระบวนการผลิต

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. กลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ศิลปะประดิษฐ์และของที่ระลึกดอกไม้ใบยางพารา ตำบลวังชมภู อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 25 คน มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการบริหารจัดการการผลิต และกระบวนการผลิตศิลปะประดิษฐ์และของที่ระลึกดอกไม้ใบยางพารา

2. กลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ศิลปะประดิษฐ์และของที่ระลึกดอกไม้ใบยางพารา มีความสามารถผลิต ผลิตภัณฑ์ศิลปะประดิษฐ์และของที่ระลึกดอกไม้ใบยางพาราได้หลากหลายรูปแบบ

3. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ได้มีส่วนร่วมในการร่วมคิดร่วมทำและสนับสนุนผลิตภัณฑ์ ศิลปะประดิษฐ์และของที่ระลึกดอกไม้ใบยางพารา ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างมหาวิทยาลัย ราชภัฏเพชรบูรณ์และชุมชน